

Súd: Okresný súd Poprad
Spisová značka: 3T/2/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8723010421
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 01. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Svetlana Filipová
ECLI: ECLI:SK:OSPP:2024:8723010421.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Poprad samosudcom Mgr. Svetlanou Filipovou na hlavnom pojednávaní konanom dňa 29. januára 2024 na pracovisku Kežmarok, t a k t o

rozhodol:

Obžalovaná
A. B., C. B., narodená XX.XX.XXXX v D.,
trvale bytom C. XXX, E. D.,

uznáva sa za vinnú, že

ako zákonný zástupca – rodič maloletých B. B., narodenej XX.XX.XXXX, F. B., narodeného XX.XX.XXXX, F. B., narodenej XX.XX.XXXX a F. B., narodenej XX.XX.XXXX, žiakov Základnej školy s materskou školou C., C. XX, E. D., si voči nim zanedbávala svoje zákonné povinnosti rodiča tým, že počas školského roka 2022/2023 v dobe od 02.09.2022 do 04.04.2023 umožnila jej dcére maloletej B. B., narodenej XX.XX.XXXX, bezdôvodne a bez ospravedlnenia vymeškať celkovo 428 vyučovacích hodín, jej synovi maloletému F. B., narodenému XX.XX.XXXX, bezdôvodne a bez ospravedlnenia vymeškať celkovo 342 vyučovacích hodín, jej dcére maloletej F. B., narodenej XX.XX.XXXX, bezdôvodne a bez ospravedlnenia vymeškať celkovo 326 vyučovacích hodín a jej dcére maloletej F. B., narodenej XX.XX.XXXX, bezdôvodne a bez ospravedlnenia vymeškať celkovo 230 vyučovacích hodín, pričom napriek upozorneniam školy k náprave nedošlo a o výchovu a zabezpečenie dochádzky svojich maloletých detí do školy sa nestarala,

t e d a

vydala z nedbanlivosti osoby mladšie ako osemnásť rokov nebezpečenstvu spustnutia tým, že im umožnila viesť záhaľčivý život a spáchala taký čin závažnejším spôsobom konania – po dlhší čas a na viacerých osobách,

č í m s p á c h a l a

prečin ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 odsek 1 písmeno b/, odsek 3 písmeno a/ Trestného zákona /s poukazom na § 138 písmeno b/, písmeno j/ Trestného zákona/.

Z a t o s a o d s u d z u j e

Podľa § 211 odsek 3 Trestného zákona s použitím § 36 písmeno l/ Trestného zákona, § 37 písmeno m/ Trestného zákona, § 38 odsek 2 Trestného zákona s použitím § 54 Trestného zákona na trest povinnej práce vo výmere 200 (dvesto) hodín.

o d ô v o d n e n i e :

Dňa 19.06.2023 prokurátor Okresnej prokuratúry Kežmarok doručil Okresnému súdu Poprad obžalobu číslo Pv 209/23/7703-7 zo dňa 16.06.2023 na obvinenú A. B. stíhanú pre prečin ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 odsek 1 písmeno b/, odsek 3 písmeno a/ Trestného zákona s poukazom na § 138 písmeno b/, písmeno j/ Trestného zákona na tom skutkovom základe, ako vyplýva zo skutkovej vety výroku o vine tohto odsudzujúceho rozsudku.

Na hlavnom pojednávaní obžalovaná urobila vyhlásenie podľa § 257 odsek 1 písmeno b/ Trestného poriadku o tom, že je vinná a skutok kladený jej za vinu v zmysle obžaloby ľutuje. Súd podľa § 257 odsek 7 Trestného poriadku po procesnom postupe podľa § 333 odsek 3 písmeno c/ až h/ Trestného poriadku a podľa § 257 odsek 6 Trestného poriadku, po súhlasnom stanovisku prokurátora a obhajcu, vyhlásenie obžalovanej o vine prijal.

Súd v súlade s rozhodnutím podľa ustanovenia § 257 odsek 8 Trestného poriadku vykonal na hlavnom pojednávaní len dokazovanie súvisiace s výrokom o treste v rozsahu výsluchu obžalovanej, osobných charakteristík obžalovanej a súdnych rozhodnutí súvisiacich s jej predchádzajúcimi odsúdeniami.

V dôsledku skrátenia verejného procesu na hlavnom pojednávaní súd mal na základe prijatého vyhlásenia obžalovanej o vine, ktoré korešpondovalo s obsahom vyšetrovacieho spisu Odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Kežmarok, ČVS: ORP-38/1-VYS-KK-2023 za preukázané, že skutok v zmysle obžaloby sa stal a spáchala ho obžalovaná v rozsahu jej pripisovanej viny.

Objektom trestného činu ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 Trestného zákona je záujem spoločnosti na ochrane sústavnej a dôslednej starostlivosti o výchovu a všestranný vývoj dieťaťa, predovšetkým vývoj telesný, rozumový, mravný a citový.

Obžalovaná je spôsobilým špeciálnym subjektom prečinu podľa § 211 Trestného zákona. Ide o biologického rodiča a zákonného zástupcu maloletých detí B., F., F. a F. B., ktorým bola v zmysle Zákona o rodine povinná zabezpečovať v rozhodnom období osobnú starostlivosť rodiča, a to aj za druhého rodiča – otca, ktorý bol v danom období vo výkone trestu odňatia slobody. Podmienky pre vyvodenie trestnoprávnej zodpovednosti obžalovaná spĺňa aj čo sa týka podmienky veku podľa § 22 Trestného zákona i podmienky zachovanej príčetnosti, ktorá nebola spochybnená (a contrario k definícii nepríčetnosti podľa § 23 Trestného zákona).

Objektívnu stránku prečinu ohrozovania mravnej výchovy mládeže v kvalifikovanej skutkovej podstate podľa § 211 odsek 1 písmeno b/, odsek 3 písmeno a/ Trestného zákona obžalovaná naplnila tým, že náležite nekonala v rámci svojej rodičovskej zodpovednosti a s poukazom na počet vymeškaných neospravedlnených vyučovacích hodín vydala štyri osoby mladšie ako osemnásť rokov nebezpečenstvu spustnutia tým, že im umožnila viesť záhalčivý spôsob života. Zanedbávaním svojich rodičovských povinností opomínala dohliadať na to, či si jej maloleté deti riadne plnia svoju povinnú školskú dochádzku a po upozorneniach zo strany školy nekonala, nezjedнала nápravu. Záhalčivý život sa chápe ako parazitný spôsob života v dôsledku dlhšiu dobu trvajúceho záškoláctva.

Kvalifikačný moment skutkovej podstaty prečinu podľa § 211 odsek 3 písmeno a/ Trestného zákona v spojení s § 138 písmeno b/, písmeno j/ Trestného zákona, ktorý podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, obžalovaná svojím omisívnym konaním naplnila tým, že sa takéhoto konania dopustila závažnejším spôsobom konania, a to po dlhší čas a na viacerých osobách. Po dlhší čas sa pri stíhanom prečine odvíja od počtu bezdôvodne a bez ospravedlnenia vymeškaných vyučovacích hodín, jedno dieťa ich malo v počte nad hranicou 400 hodín, dve deti nad 300 hodín a jedno dieťa nad hranicou 200 hodín. Viacerými osobami sa podľa § 127 odsek 12 Trestného zákona rozumejú najmenej tri osoby (tri maloleté deti). Medzi omisívnym správaním obžalovanej a spôsobeným následkom (porušenie objektu) je preukázaná priama príčinná súvislosť.

Subjektívna stránka bola u obžalovanej naplnená formou vedomej nedbanlivosti podľa § 16 písmeno a/ Trestného zákona.

Trest má podľa § 34 odsek 1 Trestného zákona zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov, trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou.

Obžalovaná má osobitné základné vzdelanie, je negramotná, nevie čítať ani písať, vie sa podpísať priezviskom, preto v jej prípade išlo o dôvod povinnej ohajoby podľa § 37 odsek 2 Trestného poriadku. Toho času je tehotná, je matkou šiestich detí, najmladšie je staršie ako jeden rok. Na hlavnom pojednávaní obžalovaná udelila súhlas s trestom povinnej práce a vypovedala, že je práceschopná, nie je invalidná a po pôrode môže chodiť pracovať na štyri hodiny. S bábätkom jej pomôže sestra a mama. Manžel má nastúpiť na výkon trestu odňatia slobody na štyri mesiace. To, že deti nechodili do školy súviselo s tým, že ju nepočúvajú, robia podľa seba. Ráno robí krik, aby išli do školy, vidia to aj susedky. Staršie deti sa obliekajú. Podľa nich sa obliekajú i mladšie. Vracia, že áno, že idú do školy, ale idú sa skrývať a prídu vtedy, keď sa deti vracajú zo školy. Škola je neďaleko. Keď ich aj išla odprevadiť, syn F. jej vravel, že je veľký chlap, že ide s kamarátmi a má ostať doma so G. a s päťročnou G..

Podľa správy o povesti od obce C., obžalovaná bola hodnotená všeobecne skôr kladne, správanie na verejnosti má slušné, žije s manželom, otcom svojich detí, v skromných podmienkach dvojizbového murovaného domu spolu so svojimi deťmi, elektrinu majú od suseda a vodu z výtokového stojana. Požívanie alkoholu obci nie je známe.

Podľa výpisu z Ústrednej evidencie priestupkov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, obžalovaná bola priestupkovo postihnutá len raz vo februári 2018 pre nepripútanie sa bezpečnostným pásom blokovou pokutou 20,00 eur.

Z odpisu registra trestov obžalovanej vedeného Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky vyplýva, že bola doposiaľ šesťkrát súdne trestaná v rokoch 2008, 2017, 2019, 2020, 2021 a 2023, z toho raz za úverový podvod (1./ záznam), štyrikrát za ohrozovanie mravnej výchovy mládeže (2./ až 4./ a 6./ záznam) a raz za marenie výkonu úradného rozhodnutia (5./ záznam). Dvakrát jej bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody (4./ a 5./ záznam), v jednom prípade súd upustil od uloženia súhrnného trestu (6./ záznam). V dvoch prípadoch súd rozhodol trestným rozkazom (1./ a 5./ záznam).

V štyroch prípadoch išlo o druhovo rovnakú trestnú činnosť ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 Trestného zákona (2./, 3./, 4./ a 6./ záznam) s tým, že dve odsúdenia v roku 2019 (3./ záznam) a v roku 2023 (6./ záznam) boli za prečiny ohrozovania mravnej výchovy mládeže spáchané v kvalifikovanej skutkovej podstate v odseku tri. Za odsúdenia v rokoch 2017 a 2019 (2./ a 3./ záznam – Okresný súd Kežmarok spisové značky 6T/47/2016 a 7T/72/2019) jej súd uložil podmienené tresty odňatia slobody, kde došlo k osvedčeniu sa a na obžalovanú sa toho času hľadí, akoby nebola odsúdená. Nepodmienečný šesťmesačný trest odňatia slobody so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia jej súd uložil pri štvrtom odsúdení pre § 211 odsek 1 písmeno b/ Trestného zákona (4./ záznam), trest vykonala dňa 17.09.2021 (Okresný súd Kežmarok spisová značka 7T/110/2020).

V poradí piate odsúdenie za prečin ohrozovania mravnej výchovy mládeže v kvalifikovanej skutkovej podstate sa viaže k 6./ záznamu v odpise registra trestov, kde Okresný súd Poprad v konaní spisovej značky KK-7T/18/2021 upustil od uloženia súhrnného trestu vzhľadom na odsúdenia Okresným súdom Kežmarok v konaniach spisovej značky 7T/110/2020 a 9T/51/2021.

Obžalovaná má nezahladené odsúdenie rozsudkom Okresného súdu Kežmarok číslo konania 7T/110/2020-125 zo dňa 15.12.2020, právoplatným dňa 15.12.2020 (4./ záznam), ktorým bola rovnako tak ako otec maloletých detí uznaná vinnou z nedbanlivostného prečinu ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 odsek 1 písmeno b/ Trestného zákona, pretože vydali z nedbanlivosti osoby mladšie ako osemnásť rokov nebezpečenstvu spustnutia tým, že im umožnili viesť záhaľčivý život. Išlo o záškoláctvo maloletých detí B. a F. B. za obdobie od 02.09.2019 do 10.03.2020 v školskom roku 2019/2020, pričom maloletá dcéra vymeškala 195 neospravedlnených vyučovacích hodín a maloletý syn 110 neospravedlnených vyučovacích hodín. Súd obžalovanej a jej druhovi uložil podľa § 211 odsek 1 Trestného zákona s použitím § 36 písmeno l/ Trestného zákona, § 37 písmeno m/ Trestného zákona a § 38 odsek 2 Trestného zákona tresty odňatia slobody v trvaní šesť mesiacov. Obžalovanú súd podľa

§ 48 odsek 2 písmeno a/ Trestného zákona zaradil na výkon trestu do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Trest vykonal dňa 17.09.2021.

Obžalovaná má nezahladené odsúdenie trestným rozkazom Okresného súdu Kežmarok číslo konania 9T/51/2021-47 zo dňa 01.07.2021, právoplatným dňa 07.08.2021 (5./ záznam), ktorým bola uznaná vinnou z prečinu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 odsek 1 písmeno a/ Trestného zákona, pretože marila výkon rozhodnutia súdu tým, že bez vážneho dôvodu nenastúpila výkon trestu odňatia slobody v lehote stanovenej súdom. Výzvu Okresného súdu Kežmarok spisová značka 7T/110/2020 zo dňa 13.01.2021 ihneď nastúpiť na výkon nepodmienečného šesťmesačného trestu odňatia slobody do Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v Prešove si osobne prevzala dňa 18.01.2021, čo nerešpektovala a do ústavu na výkon trestu bola dodaná dňa 17.03.2021. Súd obžalovanej uložil podľa § 348 odsek 1 Trestného zákona s poukazom na § 36 písmeno l/ Trestného zákona, § 37 písmeno m/ Trestného zákona a § 38 odsek 2 Trestného zákona trest odňatia slobody v trvaní štyroch mesiacov so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia podľa § 48 odsek 2 písmeno a/ Trestného zákona. Dňa 24.11.2021 bola podmiennečne prepustená na slobodu rozhodnutím Okresného súdu Martin spisová značka 4PP/53/2021 s určením skúšobnej doby na dva roky.

V záverečnej reči prokurátor navrhoval obžalovanej ako špeciálnej recidivistke uložiť nepodmienečný trest odňatia slobody so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia. Opakovane pácha rovnakú trestnú činnosť, od jej páchania ju neodradilo ani to, že už bola za rovnakú trestnú činnosť odsúdená aj na nepodmienečný trest a skutku sa dopustila dokonca v skúšobnej dobe podmiennečného prepustenia, pričom skúšobná doba mala uplynúť 24.11.2023. Na Okresnom súde Poprad je vedené ďalšie trestné konanie pre rovnakú trestnú činnosť pod spisovou značkou KK-2T/124/2022, ktoré ešte nie je právoplatne skončené.

Obhajca poukazoval na to, že v čase skutku, t.j. od septembra 2022 do apríla 2023, bol manžel obžalovanej vo výkone trestu. Bola sama na zabezpečovanie dochádzky školopovinných detí, tieto ju nerešpektovali a vymeškávali hodiny napriek výstrahe, že matka bude za to trestne zodpovedná. Ide o nedbanlivostný trestný čin a obžalovaná má ukončené len osobitné základné vzdelanie. Podľa obhajcu si plne neuvedomovala závažnosť a následky vymeškaných hodín. Na nápravu obžalovanej a ochranu spoločnosti bude postačujúci trest povinnej práce, eventuálne obhajca navrhoval uložiť podmiennečný trest so skúšobnou dobou.

Obžalovaná sa v záverečnej reči pripojila k prednesu obhajcu. V rámci posledného slova uviedla, že to nezvládala, lebo bola sama, manžel bol vo väzení a syna G. rodila doma. Pomáhala jej švagriná. Dostávala len 140,00 eur, z toho 50,00 eur dávala na elektrinu. Nežili dobre. Teraz dostáva rodičovský príspevok, manžel prišiel domov, teraz je dobre. Deti do školy nemohli chodiť, lebo nemali nič.

Pri určovaní druhu a výmery trestu súd v zmysle § 34 odsek 4 Trestného zákona prihliadal na spôsob spáchania činu, pohnútku, následok, poľahčujúce okolnosti, priťažujúce okolnosti a na osobu každého z obžalovaných, jeho pomery a možnosti nápravy.

Obžalovanej súd priznal jednu poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písmeno l/ Trestného zákona, za to, že sa k nedbanlivostnému prečinu priznala a úprimne ho oľutovala. Súd zistil u obžalovanej jednu priťažujúcu okolnosť podľa § 37 písmeno m/ Trestného zákona za to, že už bola za trestný čin odsúdená, a to vo vzťahu k nezahladeným odsúdeniam Okresným súdom Kežmarok v konaniach spisová značka 7T/110/2020 a 9T/51/2021.

Pri kvalifikovanej skutkovej podstate prečinu ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 odsek 3 Trestného zákona je možné uložiť trest odňatia slobody na šesť mesiacov až päť rokov. Súd konštatuje u obžalovanej rovnosť poľahčujúcich a priťažujúcich okolností v pomere 1 : 1, preto aplikovaním § 38 odsek 2 Trestného zákona zákonná trestná sadzba ostala nezmenená.

Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery vždy treba brať zreteľ i na závažnosť konania konkrétneho páchatel'a. Súd uzatvára, že požiadavka primeranosti trestu a jeho individualizácie tak núti súd prihliadať na okolnosti daného prípadu, na jeho zvláštnosti, a teda bráni mechanickému postupovaniu súdu pri rozhodovaní o treste. Súd tu poukazuje na systematicku trestných sankcií, trestov podľa § 32 Trestného zákona a ochranných opatrení podľa § 33 Trestného zákona, taktiež na možnosti ukladania

povinností v rámci probačného dohľadu podľa § 51 odsek 4 písmeno h/ Trestného zákona, ktoré je v praxi podmienené napríklad až stredoškolským vzdelaním páchatel'a. Tieto v súčasnosti nedostatočne reflektujú problematiku trestania a resocializácie pri vyvodzovaní trestnej zodpovednosti za prečin podľa § 211 Trestného zákona v súvislosti so záškoláctvom detí. A to najmä vo vzťahu k rodičom z marginalizovaných skupín, ktorí sú sociálne, majetkovo, vzdelanostne a intelektuálne zväčša hlboko pod spoločenským priemerom.

Rodičia v chudobných komunitách postihnutých generačnou chudobou vychovávajú deti prevažne bez toho, aby sa v rodičovstve mohli oprieť o skúsenosti a rady odovzdané staršou generáciou ohľadom rád a návykov pre úspešný život v spojení s významom vzdelania, keďže veľká časť starých rodičov uvedené sami taktiež nikdy nezažili. Obzvlášť v situáciách tých rodín, kde samotní rodičia alebo jeden z rodičov je negramotný, alebo má znalosť čítania a písania len na základe získaného základného vzdelania, či osobitného, špeciálneho základného vzdelania. Pri faktickej gramotnosti rodiča ostáva otázna jeho schopnosť čítania s porozumením, obzvlášť pri zložitejšom odbornom texte. Nedostatočná gramotnosť a rozhladenosť rodičov má potom priamy dopad na kvalitu a intenzitu rodičovskej starostlivosti pri príprave detí počas ich školskej dochádzky.

Priestor pre aplikovanie zásad tzv. restoratívnej justície je pre súd toho času značne oklieštený a v systematike trestných sankcií chýba účinnejší nástroj prevýchovy rodičov v záujme maloletých detí - záškolákov, ktorý by bol spôsobilý zodpovedným rodičom adresne určiť užitočný a ich intelektu primeraný resocializačný prvok sociálneho výcviku a výchovného programu so zameraním na vzdelanie a starostlivosť o povinnú školskú dochádzku maloletých detí.

Súd pri posudzovaní závažnosti konania obžalovanej a najmä okolností skutku prihliadal s osobitným zreteľom na tú skutočnosť, že ako negramotná matka v rozhodnom období sama bez pomoci druhého rodiča zabezpečovala osobnú starostlivosť o šesť maloletých detí, riešila živobytie sedemčlennej rodiny z nedostatočných finančných zdrojov (zhruba 90,00 eur mesačne na zabezpečenie stravy, šatstva, hygienických a ďalších základných, nevyhnutných potrieb) a dve zo štyroch školopovinných detí mali nad desať rokov, pričom evidentne nerešpektovali autoritu matky a zlé vzorce ich správania preberali i mladšie deti vo veku do desať rokov. Zjavne jediné opatrenia, ktoré sa realizovali, boli písomné upozornenia školy adresované do rúk negramotnej matky a podanie trestného oznámenia na riešenie vecí v trestnoprávnej rovine.

Zo strany školy, samosprávy, sociálnej kurately ani orgánov činných v trestnom konaní doposiaľ, podľa toho, čo vyplýva z vyšetrovacieho spisu, na podklade ktorého bola podaná prokurátorom obžaloba, nevyplyvajú akékoľvek relevantné úkony na zjednanie nápravy, odbornú a sociálnu intervenciu v rodine v zmysle dostupných právnych prostriedkov z iných právnych odvetví, riešenie situácie sa má opakovane zabezpečiť len trestným konaním za účelom uloženia trestnej sankcie. To navodzuje dojem, že trestná sankcia je vo všetkých prípadoch schopná zabezpečiť individuálnu prevenciu a resocializáciu.

Tu si súd dovoľuje podotknúť, že nenachádza priamu úmeru a priamu príčinnú súvislosť medzi výkonom nepodmienečného trestu odňatia slobody rodičom a zlepšením dochádzky maloletých detí, pretože s uložením nepodmienečného trestu odňatia slobody rodičovi súdom v trestnom konaní sa automaticky nespája vyriešenie otázky spojenej s adekvátnou starostlivosťou v rodinnom prostredí, či umiestnením maloletých detí do vhodnejšieho výchovného prostredia (náhradná osobná starostlivosť, pestúnska starostlivosť, ústavná starostlivosť). S dôvodnou mierou istoty možno konštatovať, že neplatí, že čím drakonickejší trest a čím dlhšie a častejšie je rodič obmedzený na osobnej slobode a odlúčený od maloletých detí, tým je plnenie povinnej školskej dochádzky maloletých detí vzornejšie a disciplinovanejšie a že práve takýmto vzorcom sa dostáva za dosť i generálnej prevencii, ochrane spoločnosti a vyjadreniu morálneho odsúdenia páchatel'a – rodiča spoločnosťou. Taktiež nejde o sociálny a humánny prístup riešenia nevyhovujúcej situácie v rodine, ak sa nedostatky rodičovskej autority a výchovného vplyvu majú riešiť odlúčením rodiča od maloletých detí z dôvodu výkonu trestnej sankcie (výkon nepodmienečného trestu), keď v danej rodine zjavne možnosti a schopnosti rodiča na zjednanie nápravy bez odbornej pomoci sú limitované jeho slabými sociálnymi zručnosťami (úroveň intelektu, vplyvy životného sociálno-kultúrneho prostredia, osvojené návyky bez adekvátnych stimulov na ich potlačenie a zmenu).

Prokurátor akcentoval špeciálnu recidívu u obžalovanej. Súd poukazuje na to, že prokuratúra, ktorá má od prvotného trestného stíhania matky za druhovo rovnakú trestnú činnosť v roku 2016, t.j. už bezmála ôsmy rok, vedomosti o probléme záškoláctva v rodine a slabých sociálnych a výchovných pomeroch v domácom prostredí maloletých detí, doposiaľ žiadnym spôsobom nebola činná vo sfére netrestného úseku svojich zákonných oprávnení a povinností. V rodine naopak pribúdajú maloleté deti a otázka spôsobilosti matky ako rodiča na právne úkony a jej spôsobilosti na plný výkon rodičovských práv a povinností ostáva roky zo strany štátu nepovšimnutá.

Úlohou prokuratúry je pritom podľa § 3 odsek 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre (ďalej ako „Zákon o prokuratúre“), chrániť práva a zákonom chránené záujmy fyzických osôb, právnických osôb a štátu, teda aj fyzických osôb – maloletých detí. Prokuratúra je podľa § 3 odsek 2 Zákona o prokuratúre v rozsahu svojej pôsobnosti povinná vo verejnom záujme vykonať opatrenia na predchádzanie porušeniu zákonnosti, na zistenie a odstránenie porušenia zákonnosti, na obnovu porušených práv a vyvodenie zodpovednosti za ich porušenie. Pri výkone svojej pôsobnosti je prokuratúra povinná využívať zákonné prostriedky tak, aby sa bez akýchkoľvek vplyvov zabezpečila dôsledná, účinná a rýchla ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu.

Trestné stíhanie osôb podozrivých zo spáchania trestných činov podľa § 4 odsek 1 písmeno a/ Zákona o prokuratúre, ale nie je jediný zákonný spôsob, ktorým prokurátori majú vykonávať pôsobnosť prokuratúry. Majú tak robiť aj uplatňovaním svojich oprávnení v konaní pred súdmi (§ 4 odsek 1 písmeno c/ Zákona o prokuratúre), podieľať sa na príprave a realizácii preventívnych opatrení zameraných na predchádzanie porušovaniu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (§ 4 odsek 1 písmeno g/ Zákona o prokuratúre), či podieľať sa na odstraňovaní príčin a podmienok trestnej činnosti, na prevencii a na potláčaní kriminality (§ 4 odsek 1 písmeno h/ Zákona o prokuratúre).

V spojitosti s citovaným § 4 odsek 1 písmeno c/ Zákona o prokuratúre súd odkazuje na § 13 odsek 1 Civilného mimosporového poriadku, podľa ktorého prokurátor môže vstúpiť do začatého konania, ba čo viac, podľa § 13 odsek 2 Civilného mimosporového poriadku, prokurátor môže podať návrh na začatie konania, ak možno konanie začať aj bez návrhu, a ak to ustanovuje tento zákon alebo osobitný predpis.

Nemožno pri hodnotení „špeciálnej recidívy“ obžalovanej ako matky maloletých detí opomíňať existenciu celého radu dostupných nástrojov pre intervenciu v rodine v rámci sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „Zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele“), ktoré sa nateraz adekvátne nerealizovali. Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela je kreovaná štátom na zabezpečenie predchádzania vzniku krízových situácií v rodine, ochrany práv a právom chránených záujmov detí, predchádzania prehlbovaniu a opakovaniu porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb a na zamedzenie nárastu sociálnopatologických javov. Ide pritom o súbor opatrení na zabezpečenie okrem iného výchovy a všestranného vývinu dieťaťa v jeho prirodzenom rodinnom prostredí.

S poukazom na Dohovor o právach dieťaťa, súd zdôrazňuje existenciu zásady rovnakého zaobchádzania pri vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a ochrane práv dieťaťa ustanovenej zákonom č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon), na ktorú odkazuje i ustanovenie § 5 odsek 1 Zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele, podľa ktorej sa zakazuje diskriminácia okrem iných dôvodov výslovne aj z dôvodov farby pleti, jazyka, národného pôvodu alebo sociálneho pôvodu, majetku alebo iného postavenia, nakoľko práva ustanovené Zákonom o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately sa zaručujú všetkým rovnako. Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, Centrum pre medzinárodnoprávnú ochranu detí a mládeže, obec, vyšší územný celok, právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorej bola udelená akreditácia podľa tohto zákona (ďalej len „akreditovaný subjekt“), a subjekty, ktoré vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa tohto zákona, sú povinné v zmysle § 6 Zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele dbať na to, aby nedochádzalo k ohrozovaniu alebo porušovaniu práv dieťaťa.

Personálna, či finančná poddimenzovanosť subjektov zainteresovaných na realizovaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, teda nemá byť na ujmu záujmov detí a potrebnej

odbornej intervencie v ich rodinnom prostredí len preto, že sú regióny ako okres Kežmarok, kde sú početné marginalizované skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patrí i obžalovaná s maloletými deťmi, a evidentne sa im nedostávalo pomoci, intervencie a sanácie rodinného prostredia, napriek tomu, že na takéto kroky zo strany štátu a štátom splnomocnených a akreditovaných subjektov majú maloleté deti obžalovanej zákonné právo.

Trestné stíhanie rodičov za záškoláctvo ich školopovinných maloletých detí kvalitatívne nie je spôsobilé suplovať sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelu, ak z nich plynúce opatrenia v rodine dlhodobo absentovali, pričom bezpochyby majú mať prednosť pred trestným stíhaním rodičov. To by malo byť chápané ako krajné riešenie pri nezjednaní nápravy, či neúčinnnej intervencii inými dostupnými prostriedkami, resp. pri nezáujme rodičov spolupracovať a dosiahnuť zmenu napriek reálne poskytovanej intervencii. Zároveň je namieste otázka, či pri pretrvávajúcom a opakujúcom sa stave, kde trestné sankcie neplnia resocializačný účinok, by riešením v záujme detí nemalo byť obmedzenie, či pozastavenie výkonu rodičovských práv a povinností na strane biologických rodičov a umiestnenie detí do vhodnejšieho výchovného prostredia, než ich ponechanie v domácom prostredí a opakovane trestne stíhať „nepoučiteľných“ rodičov, ktorí do rodiny privádzajú ďalšie deti.

Obžalovaná ako matka bola opakovane trestne stíhaná, a to bez toho, aby sa akýmkoľvek spôsobom riešila otázka jej spôsobilosti vykonávať rodičovské práva a povinnosti v plnom rozsahu, otázka jej spôsobilosti na právne úkony, potreba ustanoviť matke opatrovníka, otázka poručníctva, nevedli sa civilné konania vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti, žiadne výchovné pohovory, výchovný dohľad, deti doposiaľ podľa všetkého neboli umiestnené ani dočasne mimo domáce prostredie, za to mimo domáce prostredie boli na základe odsúdení v trestnom konaní a súdom ukladaných nepodmienečných trestov odňatia slobody za prečiny podľa § 211 Trestného zákona paradoxne umiestňovaní len rodičia detí, ale v domácom prostredí sa následne nerealizovala žiadna relevantná sociálna a odborná intervencia. Časový priestor na ich realizáciu pritom len pri poslednom trestnom stíhaní v tejto veci bol nesporne daný, a to s poukazom na rozsah vymeškaných hodín v rozhodnom období u každého zo štyroch detí, išlo o stav pretrvávajúci niekoľko mesiacov a ako prokuratúra tak aj škola, samospráva a sociálna kuratela mohli a mali vedieť o negramotnosti matky, neprítomnosti otca v domácnosti a záškoláctve detí už v jeho začiatkoch, napriek tomu nikto nekonal.

S poukazom na anamnézu rodiny, zasielanie písomných upozornení, či neformálne dohovory bez intervencie, nemožno akceptovať ako postačujúce a situáciou opodstatnené kroky smerom k odbornej práci s rodičom, aby sa dosiahlo riešenie záškoláctva detí a následne, aby sa prípadne zistilo, že nie je v schopnostiach a možnostiach rodiča zlepšenie vlastným úsilím zabezpečiť, a to skôr ako záškoláctvo detí nadobudne pre rodiča trestnoprávny rozmer.

Vzhľadom na vyššie uvedené, súd nepristúpil k hodnoteniu špeciálnej recidívy obžalovanej optikou prokuratúry a nepodmienečný trest odňatia slobody u negramotnej matky šiestich detí z marginalizovanej komunity, toho času tehotnej, ktorá v rozhodnom období bola bez pomoci druhého rodiča, v situácii, že druhý rodič má toho času opäť nastúpiť výkon trestu odňatia slobody, ako vhodný, zákonný a spravodlivý druh trestu vylúčil.

Aj keď obdobie páchania prečinu obžalovanou spadá do skúšobnej doby jej podmieneného prepustenia, s poukazom na § 49 odsek 2 Trestného zákona, ani v prípade ukladania trestu odňatia slobody by nešlo o prípad, kedy by podmienený odklad výkonu trestu odňatia slobody bol obligatórne zo zákona vylúčený.

Súd so súhlasom obžalovanej jej uložil alternatívny trest povinnej práce vo výmere dvesto hodín podľa § 211 odsek 3 Trestného zákona s použitím § 36 písmeno l/ Trestného zákona, § 37 písmeno m/ Trestného zákona, § 38 odsek 2 Trestného zákona s použitím § 54 Trestného zákona. Ide o výmeru trestu v hornej polovici sadzby pri zohľadnení predchádzajúcich odsúdení a priznania sa s úprimnou ľútosťou (rozsah zákonnej sadzby je od 40 hodín do 300 hodín). Pritom je splnená zákonná podmienka podľa § 54 Trestného zákona, obžalovaná je uznaná vinnou za prečin, za ktorý zákon umožňuje uložiť trest odňatia slobody, ktorého horná hranica sadzby trestu odňatia slobody nepresahuje päť rokov.

Obžalovaná je tehotná, termín pôrodu má mať vo februári 2024, trest je podľa § 55 odsek 1 prvá veta Trestného zákona povinná vykonať až do jedného roka od nariadenia jeho výkonu. Obžalovaná

proklamovala poskytnutie pomoci pri starostlivosti o deti zo strany blízkych príbuzných počas výkonu uloženého trestu. Pri prípadnej indispozícii obžalovanej, dočasná riadne preukázaná práceneschopnosť sa podľa § 55 odsek 1 písmeno a/ Trestného zákona nebude započítavať do doby výkonu trestu povinnej práce.

Zvolený alternatívny trest je, podľa súdu, vhodnejší a reálne schopnejší vplývať na rozvoj sociálnych zručností matky, pracovné návyky a uvedenie si, že ide o dôsledok zanedbávania a nedostatočného výkonu jej rodičovských povinností, najmä cez aspekt bezodplatnosti vykonanej práce. Ide o primeraný, zákonný a spravodlivý trest s prihliadnutím na osobnostný profil negramotnej obžalovanej – matky šiestich maloletých detí, sociálnu a rodinnú situáciu rodiny a doposiaľ absentujúce vhodné a účinné opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, rovnako tak nečinnosť netrestného úseku prokuratúry v rámci výkonu zákonnej pôsobnosti prokuratúry, zdôrazňujúc, že obžalovanej so šiestimi záznamami v registri trestov doposiaľ takýto druh alternatívneho trestu uložený nebol.

Súd na základe prijatého vyhlásenia obžalovanej o vine túto vo výroku o vine tohto odsudzujúceho rozsudku uznal za vinnú z nedbanlivostného prečinu ohrozovania mravnej výchovy mládeže v kvalifikovanej skutkovej podstate podľa § 211 odsek 1 písmeno b/, odsek 3 písmeno a/ Trestného zákona /s poukazom na § 138 písmeno b/, písmeno j/ Trestného zákona/, nakoľko ho spáchala závažnejším spôsobom konania /po dlhší čas a na viacerých osobách/, a to na tom skutkovom základe, ako je uvedené v skutkovej vete výroku o vine, čím súd vyhovel podanej obžalobe v celom rozsahu. Súd za to obžalovanej pri zohľadnení návrhu obhajoby uložil alternatívny trest povinnej práce vo výmere dvesto hodín podľa § 211 odsek 3 Trestného zákona s použitím § 36 písmeno l/ Trestného zákona, § 37 písmeno m/ Trestného zákona, § 38 odsek 2 Trestného zákona s použitím § 54 Trestného zákona. vydala z nedbanlivosti osoby mladšie ako osemnásť rokov nebezpečenstvu spustnutia tým, že im umožnila viesť záhaľčivý život a spáchala taký čin závažnejším spôsobom konania – po dlhší čas a na viacerých osobách,

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je možné podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho oznámenia na Krajský súd v Prešove cestou tunajšieho súdu. Odvolanie má odkladný účinok.